

CIRKULÄR 18:47

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Jonathan Fransson m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd

Budgetpropositionen för 2019 och höständringsbudgeten för år 2018

Den 15 november presenterade regeringen Budgetpropositionen för 2019 (2018/19:1) och Höständringsbudgeten för 2018 (2018/19: 2). Förslagen i höständringsbudgeten som avser 2018 får ingen påverkan på kommunernas ekonomi. Vi sammanfattar de förslag i budgetpropositionen inom olika områden som berör kommunerna åren 2019–2021. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) *egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2019–2021. Budgetpropositionen är lagd av övergångsregeringen enligt den praxis som utarbetats när ett regeringsskifte drar ut på tiden. Övergångsbudgeten förlänger, med några undantag, i princip anslagen i 2018 års budget. Det betyder bland annat att de riktade statsbidrag som skulle avslutas 2018 finns kvar 2019 samtidigt som de bidrag som skulle trappas upp 2019 är kvar på 2018 års nivå, med ett fåtal undantag.

Riksdagen ska besluta om budgeten den 12:e december. Det kan inte uteslutas att riksdagen då antar en annan budget än övergångsbudgeten. En ny regering har dessutom möjlighet att när som helst under året ändra i budgeten, genom en s.k. ändringsbudget. Osäkerheten om slutliga anslag i statens budget är därför mycket stor.

Nedan sammanfattas några av förändringarna i övergångsbudgeten:

- De *nya* välfärdsmiljarderna som aviserades i BP18 och skulle gälla från och med 2019 är inte med i budgetpropositionen. För 2019 minskas anslaget för kommunalekonomisk utjämning för kommuner med 3,5 miljarder kronor och för 2020 uppgår minskningen till 7 miljarder kronor, jämfört med våra tidigare beräkningar.

- Den tidigare aviserade fördelningen av de *gamla* välfärdsmiljarderna för 2019, dels mellan generella tillskott och flyktingfördelning, dels mellan kommuner och landsting, kvarstår. Detta innebär för 2019 att 3,5 mdr ligger i det generella statsbidraget för kommuner, medan 4 mdr fördelas mellan kommunerna enligt flyktingvariabler.
- Statsbidraget för Stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling utökas såsom planerat till 3,5 miljarder kronor för 2019.
- Statsbidrag till bemanning inom äldreomsorg, 2 miljarder kronor, skulle utgå från och med 2019 men kvarstår i detta budgetförslag.
- Det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks. Regeringen föreslår att kommunerna kompenseras med 2,5 miljarder kronor 2019 för det intäktsbortfall som förslaget medför.

Innehållsförteckning

Ekonomi	4
Regeringens skatteunderlagsprognos	5
Barn och utbildning	12
Kultur- och fritidsområdet	13
Individ- och familjeomsorg	13
Asylmottagande och nyanländas etablering	14
Ensamkommande barn	15
Äldreomsorg	15
Funktionshinderområdet	15
Regionala tillväxtåtgärder	15
Infrastruktur, fastigheter och krisberedskap	16
Miljö, energi och livsmedel	16
Arbetsgivarfrågor	17
Läraryrket och lärarutbildning	18

Ekonomi

Regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen

Världshandeln och industrikonjunkturen utvecklades enligt regeringen starkt under 2017, men har dämpats under 2018. Ökad sysselsättning, en alltjämt expansiv penningpolitik i många länder och draghjälp från en expansiv amerikansk finanspolitik gör att man väntar en ökning på 3,8 procent för BNP i världen 2018. Denna tillväxttakt bedöms i stort sett hålla i sig även 2019. De införda amerikanska tullarna och de motåtgärder som hittills införts väntas sammantaget endast få små direkta effekter på den globala tillväxten 2018 och 2019. Det råder dock stor osäkerhet om eventuella indirekta effekter och huruvida handelskonflikterna kommer att trappas upp ytterligare.

I Sverige är företagen optimistiska om konjunkturutsikterna, framförallt inom industrin. BNP-tillväxten förväntas bli något högre i år än 2017, men man bedömer att den mattas av något 2019, främst till följd av lägre bostadsinvesteringar och mindre bidrag från offentlig konsumtion än under föregående år. Ökningen av hushållens reala disponibelinkomster beräknas bli något lägre 2019. Konsumtionstillväxten tror man dock inte ska dämpas då hushållen väntas dra ned på sitt historiskt sett höga sparande.

År 2018 prognostiserar regeringen att offentlig konsumtion ska öka i en takt som motsvarar genomsnittet sedan år 2000. Migrationsrelaterade utgifter väntas dock fortsätta minska kraftigt i kommunsektorn. Nästa år antas tillväxten i den offentliga konsumtionen mattas av till följd av en dämpad skatteinkomstutveckling. För kommunsektorns del antas även statsbidragen minska på grund av minskade migrationsutgifter, vilket dämpar konsumtionsutvecklingen ytterligare. Man påpekar att de särskilda principer som tillämpas vid utformningen av denna proposition sammantaget bedöms få en mindre effekt på statsbidragen 2019.

Flera indikatorer tyder enligt regeringen på förbättrade exportutsikter framöver. Till sammans med den jämförelsevis svaga kronan gör detta att exporten väntas öka i snabbare takt resterande delen av 2018 och 2019 än den gjort under första halvåret 2018. Investeringarna beräknas fortsätta öka 2019 om än i långsammare takt än tidigare, men bostadsbyggandet utvecklas svagare.

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
BNP ¹	2,4	2,6	2,1	1,4	1,5
Arbetade timmar ¹	2,1	1,9	0,9	0,4	0,2
Arbetslöshet ²	6,7	6,4	6,4	6,4	6,5
BNP-gap ³	0,8	1,4	1,3	0,5	0,0
Timlöner ⁴	2,3	2,6	3,0	3,2	3,3
KPIF, årsgenomsnitt	2,0	2,1	2,0	1,9	2,0
Prisbasbelopp	44 800	45 500	46 500	47 300	48 400
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	1,6	1,0	1,2	2,0	2,6
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	40,8	38,2	34,6	31,6	28,5

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Regeringen anser att framåtblickande indikatorer tyder på en fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft. Den gynnsamma konjunkturutvecklingen under 2018 bedöms medföra att sysselsättningen fortsätter öka i relativt hög takt. Även arbetskraften fortsätter växa i relativt hög takt och sammantaget medför det att arbetslösheten väntas bli 6,4 procent.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi har ökat sedan 2013 och bedöms vara högre än normalt 2018 och 2019. Det ansträngda resursutnyttjandet har enligt regeringen ännu inte gjort något påtagligt avtryck i löneutvecklingen. Därmed, menar regeringen, kan bristen på arbetskraft vara fortsatt hög en tid utan att det medför någon större risk för överhettning. De årliga löneökningarna bedöms komma att vara jämförelsevis låga 2018 och 2019, givet konjunkturläget.

Under perioden januari till och med september 2018 uppgick inflationen mätt med KPIF i genomsnitt till omkring 2 procent. KPIF-inflationen väntas ligga kvar på denna nivå resterande del av 2018, vilket innebär att den är i linje med Riksbankens inflationsmål för andra halvåret i rad. KPIF-inflationen exklusive energi uppgick under januari–september till 1,4 procent. Ett högre resursutnyttjande än normalt i Sverige och omvärlden talar enligt regeringen för att den underliggande inflationen kommer att stiga snabbare de kommande åren. Ett antal faktorer bidrar dock till att dämpa denna utveckling. Därför väntar regeringen att den underliggande inflationen, mätt med KPIF exklusive energi alltså kommer att understiga 2 procent 2019.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Enligt regeringen har det kommunala skatteunderlaget ökat relativt kraftigt de senaste åren, men tillväxten antas mattas av något framöver. Det förklaras främst av att tillväxten i lönesumman antas minska något under prognosperioden. Man påpekar också att underlaget för kommunal inkomstbeskattning påverkas av regelförändringar. År 2019 är den underliggande utvecklingen betydligt starkare än den faktiska, vilket beror på det förslag om sänkt skatt (höjda grundavdrag) för personer över 65 år som lämnas i propositionen. Detta minskar skatteunderlagstillväxten 2019 med 0,5 procentenheter. Effekten på landstingens och kommunernas skatteintäkter föreslås regleras genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2017–2021
Reg nov	4,4	4,0	3,5	3,6	3,5	20,5
SKL okt rev*	4,5	3,6	2,9	3,3	3,8	19,5
ESV aug**	4,4	3,7	3,4	3,3	3,3	19,4

*SKL:s prognos från oktober (cirkulär 18:37) visar en ökning med 2,9 procent år 2019 när man gör en teknisk justering för budgetpropositionens förslag om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år.

**Budgetpropositionens förslag för år 2019 om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 har inte beaktats. Detta drar ner skatteunderlagstillväxten 2019 med 0,5 procentenheter.

Regeringens förutser betydligt snabbare skatteunderlagstillväxt än SKL 2018–2020. Det förklaras till stor del av att regeringen förutser större ökning av arbetade timmar, men innevarande år beror skillnaden på att regeringens prognos utgår från större ökning av sociala ersättningar och inkomst av näringsverksamhet.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, kommuner

I regeringens budgetproposition utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner återfinns tabell 2.10 på sid 25, där förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning jämförs med **anvisat belopp i BP18 för samtliga år**.

Nedanstående tabeller baseras på, liksom tidigare års cirkulär om budgetpropositionen, **föreslagna ramar i BP18 för respektive år**. Ramarna har sedan justerats för de skatteväxlingar som gjordes mellan kommuner och landsting inför 2018. Det är dessa ramar som SKL använt i modellen skatter och bidrag och i de kommunvisa ”prognosunderlagen”. I tabellerna redovisas vilka förändringar som gjorts i BP 2019 jämfört med i de tidigare aviserade anslagsramarna. Skillnaden mellan raden ”Totalt detta cirkulär” och regeringens summering beror på skatteväxlingarna. Kommunernas anslag är enligt våra beräkningar 68 miljoner kronor lägre än i regeringens beräkningar och omvänt för landstingen.

Senast måndagen den 19 november kommer uppdateringsfiler till modellen Skatter & bidrag och prognosunderlag att finnas tillgängliga. Under vecka 47 kommer också våra specifikationer över vissa statsbidrag att uppdateras.

Tabell 3. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	2018	2019	2020	2021
Totalt enligt cirkulär 17:46	70 407	75 550	80 525	82 625
Skatteväxling 2018, regeringsbeslut dec 2017	-68	-68	-68	-68
Totalt 17:46 och skatteväxling	70 339	75 482	80 457	82 557
Tillskott				
Ökade resurser till välfärden (BP2017) "gamla"		0	0	0
Ökade resurser till välfärden (BP2018) "nya"		-3 500	-7 000	-7 000
Nya regleringar enligt finansieringsprincipen				
Analys i översiktsplaner, klimatanpassning		36	36	36
Befattningsutbildning för rektorer		4	7	7
Riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete		4	4	4
Tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Lovskola		-47	-47	-47
Läroplans – och skollagsförändringar (skolkommissionen)		-30	-30	-30
Förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Offentlighetsprincipen i skollagsreglerad verksamhet		13	0	0
Förslag från Skolkostnadsutredningen		-8	-8	-8
Övriga ekonomiska regleringar				
Nedsättning av fastighetsavgiften		0	0	64
Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark		-49	-49	-49
Sänkt skatt för personer över 65 år		2 518	2 518	2 518
Totalt enligt detta cirkulär	70 339	74 423	75 888	78 053

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kronor per invånare

	2018	2019	2020	2021
Totalt enligt cirkulär 17:46	6 968	7 400	7 814	7 941
Skatteväxling 2018, regeringsbeslut dec 2017	-7	-7	-7	-7
Totalt 17:46 och skatteväxling	6 961	7 394	7 807	7 935
Tillskott				
Ökade resurser till välfärden (BP2017) "gamla"		0	0	0
Ökade resurser till välfärden (BP2018) "nya"		-343	-679	-673
Nya regleringar enligt finansieringsprincipen				
Analys i översiktsplaner, klimatanpassning		4	4	3
Befattningsutbildning för rektorer		0	1	1
Riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete		0	0	0
Tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Lovskola		-5	-5	-5
Läroplans – och skollagsförändringar (skolkommissionen)		-3	-3	-3
Förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen				
Offentlighetsprincipen i skollagsreglerad verksamhet		1	0	0
Förslag från Skolkostnadsutredningen		-1	-1	-1
Övriga ekonomiska regleringar				
Nedsättning av fastighetsavgiften		0	0	6
Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark		-5	-5	-5
Sänkt skatt för personer över 65 år		247	244	242
Totalt enligt detta cirkulär	6 961	7 290	7 364	7 502

Ökade resurser till välfärden – ”Välfärds miljarderna”

Välfärds miljarderna delas här upp i de *gamla* och *nya* välfärds miljarderna.

De *gamla* välfärds miljarderna aviserades i BP17. Totalt utgjorde dessa 10 miljarder till kommuner och landsting från och med 2017. En viss andel av bidraget ingår i de generella statsbidraget, och en viss andel fördelas utifrån kommunernas asyl- och flyktingmottagande. Dessa andelar förändras över tiden, samtidigt ökar också landstingens andel något.

Den tidigare aviserade fördelningen av de gamla välfärds miljarderna för 2019, dels mellan generella tillskott och flyktingfördelning, dels mellan kommuner och landsting, kvarstår. Detta innebär för 2019 att 3,5 mdr ligger i det generella statsbidraget för kommuner, medan 4 mdr fördelas mellan kommunerna enligt flyktingvariabler. Den kommunvisa fördelningen för 2019 utifrån flyktingvariablerna har presenterats av regeringen och innebär mindre differenser jämfört med den preliminära fördelning som SKL presenterade i september 2018.

De *nya* välfärds miljarderna aviserades i BP18 och skulle gälla från och med 2019. För 2019 tillfördes 3,5 mdr till kommunernas generella statsbidrag, och ytterligare 3,5 miljarder från och med 2020. Dessa har från och med hösten 2017 ingått i SKL:s beräk-

ningar av det generella statsbidraget och därmed ingått i de kommunvisa budgetförutsättningarna. **De nya välfärds miljarderna utgår ur regeringens budgetproposition för 2019**, vilket innebär att det generella statsbidraget minskas med 3,5 miljarder 2019 och ytterligare 3,5 miljarder 2020 jämfört med tidigare beräkning. I SKL:s kommunvisa beräkningar kommer detta att synas som en minskning av regeringsposten jämfört med tidigare beräkning.

Frågor om välfärds miljarderna kan ställas till Måns Norberg tfn 08-452 77 99, avdelningen för ekonomi och styrning.

Nya regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

En ändring i plan- och bygglagen (2010:900) som träder i kraft den 1 januari 2019 innebär bl.a. att kommunerna i **översiktsplanen** ska redogöra för risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra (prop. 2017/18). Kommunsektorn ska kompenseras för de ökade kostnader som ändringen innebär. Anslaget ökas därför med 36,3 miljoner kronor från och med år 2019.

En ändring i skollagen (2010:800) som träder i kraft den 1 januari 2019 innebär bl.a. att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor i stället för förskolechef samt att **rektorer för förskoleenheter ska omfattas av ett krav på att gå en obligatorisk befattningsutbildning** (prop. 2017/18:194). Kommunsektorn ska kompenseras för de ökade kostnader som ändringen innebär. Anslaget ökas därför med 3,5 miljoner kronor 2019. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med 7 miljoner per år.

En ändring i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) som träder i kraft den 1 januari 2019 innebär en skyldighet för kommuner och landsting att anta mål och riktlinjer för det **minoritetspolitiska arbetet** (prop. 2017/18:199). Kommunsektorn ska kompenseras för de ökade kostnader som ändringen innebär. Anslaget för kommuner ökas därför med 3,6 miljoner kronor från och med år 2019.

Tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

En ändring i skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 januari 2018 innebär att **skolplikten för barn bosatta i Sverige inträder höstterminen det kalenderår som barnet fyller sex år** (prop. 2016/17:9). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som bestämmelserna innebär, ökas anslaget med 75 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

En ändring i skollagen (2010:800) som träder i kraft den 1 juli 2019 innebär att en **garanti för tidiga stödinsatser införs** (prop. 2017/18:195). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som ändringen innebär, ökas anslaget med 41 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

En ändring i skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 juli 2018 innebär att skolhuvudmän ska ansvara för att anordna **prao i årskurs 8 och 9** (prop. 2017/18:24). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som ändringen innebär, ökas anslaget med 22,5 miljoner kronor 2019. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med 30 miljoner.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

En ändring i skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 juli 2018 innebar att bestämmelser om **betygssättning i moderna språk** ändrades (prop. 2016/17:143). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som ändringen innebär, ökas anslaget med 8 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

En **försöksverksamhet med branschskolor** som inleddes 2018 innebär att kommunsektorns kostnader för inackordering av elever vid branschskolor ökar (prop. 2016/17:161). För att i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för dessa kostnader ökas anslaget med 2 miljoner kronor 2019.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

Förändringar i skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 juli 2018 syftar till att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning, samt öka **genomströmningen i gymnasieskolan**. Det innebär bl.a. en reglering av överföringen av information om elever mellan skolenheter (prop. 2017/18:183). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som följer av ändringarna, ökas anslaget med 0,5 miljoner kronor 2019. År 2020 beräknas anslaget ökas med 1,4 miljoner och år 2021.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

Ändringar i skollagen (2010:800) som trädde i kraft den 1 augusti 2018 innebär bl.a. att en individuell studieplan ska upprättas för **nyanlända elever** (prop. 2017:18/194). För att, i likhet med vad som skedde i budgeten för 2018, kompensera kommunsektorn för det utökade åtagande som ändringarna innebär, ökas anslaget med 35 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats.

En del av de medel som avsattes på anslaget efter förslag i budgetpropositionen för 2018 avser ett statsbidrag för **lovskola**, som borde ha avsatts på anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. För att korrigera denna felbudgetering krävs en överföring av medel. Regeringen beräknar därför att anslaget behöver minskas med 47 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Sedan den 1 augusti 2017 är huvudmännen skyldiga att erbjuda lovskola till elever i årskurs 8 och 9 som riskerar att inte blir behöriga till gymnasiet. Kommunerna kompenseras sedan 2018 med 60 miljoner kronor. Om detta belopp minskas med 47 miljoner finns endast 13 miljoner kvar till obligatorisk lovskola. Vi utgår från att minskningen är ett misstag som återställs av den nya regeringen.

I regeringens tabell har beloppen för nyanlända elever och lovskola slagits samman och sammantaget innebär dessa förändringar att anslaget minskas med 12 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

I propositionen Samling för skolan (Skolkommissionen) föreslogs **ändringar i skollagen** (2010:800). Riksdagen antog delvis regeringens förslag i propositionen, men biföll inte förslaget som gällde allsidig social sammansättning bland elever (prop. 2017/18:182). Som en följd av riksdagens beslut finns inte skäl att ersätta kommunerna för de kostnader som beräknats för den del av förslaget i propositionen, som nu inte genomförs, men som i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen höjde anslagsnivån för 2018. Anslaget minskas därför med 30 miljoner kronor fr.o.m. 2019.

Förändring av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Enligt budgetpropositionen för 2018 skulle anslaget minskas med 12,5 miljoner kronor 2019, då finansiering av förslaget att tillämpa offentlighetsprincipen i all skollagsreglerad verksamhet endast skulle ske 2018. I enlighet med de principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition utblir den beräknade minskningen 2019. Anslaget beräknas däremot minska med 12,5 miljoner 2020.

I budgetpropositionen för 2018 ökades anslaget för **Skolkostnadsutredningens** förslag om hur öppen redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå kan införas. För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid ett införande ökades anslaget med 52 miljoner kronor 2018. Från och med 2019 föreslogs anslaget ökas med 60 miljoner.

Eftersom huvudprincipen är att förslagen ska utgå från den budget som riksdagen har beslutat för 2018, ingår inte den planerade ökningen inför 2019 utan anslaget minskar med 8 mnkr jämfört med tidigare avisering.

Övriga ekonomiska regleringar

Riksdagen antog regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 om en utökad **nedsättning av fastighetsavgiften** vid nybyggnation (prop. 2012/13:1). Nedsättningen minskar kommunernas inkomster från fastighetsavgiften stegvis 2018–2027. Anslaget ökas till följd av detta med 64 miljoner kronor 2019. För 2020 beräknas anslaget ökas med 128 miljoner och för 2021 med 192 miljoner.

Jämfört med den ram som beräknades i BP18 har beloppen inte ändrats. För 2021 saknades dock belopp.

I **skatteavtalet mellan Sverige och Danmark** om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2019 föreslås en minskning av anslaget med 48,6 miljoner kronor för kommunerna.

Regeringen föreslår i denna proposition (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6) att det **förhöjda** grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång **har fyllt 65** år förstärks. Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas och landstingens skatteintäk-

ter. Regeringen föreslår att kommunerna och landstingen kompenseras för det intäktsbortfall som förslaget medför. Anslaget för kommunerna ökas med 2,5 miljarder kronor 2019.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Barn och utbildning

I budgetpropositionen föreslås att det riktade statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling utökas såsom planerat till 3,5 miljarder kronor för 2019.

Vad gäller det riktade statsbidraget för fler anställda i lågstadiet utblir den tidigare aviserade minskningen av detta anslag, som därmed föreslås förbli 2,3 miljarder kronor även under 2019.

En ändring i skollagen som träder i kraft 2019 innebär att den som leder arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor i stället för som idag förskolechef, och omfattas därmed av kravet på att gå den obligatoriska befattningsutbildningen för rektorer. I budgetpropositionen föreslås att kommunerna kompenseras enligt de ökade kostnaderna som ändringen innebär med 3,5 miljoner kronor 2019. Från och med 2020 beräknas compensationen bli 7 miljoner per år. Den sker genom en ökning av anslaget för kommunalekonomisk utjämning.

Även tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen finns med i budgetpropositionen. Det gäller bl.a. compensation för att förskoleklassen gjorts obligatorisk, för skyldigheten att anordna prao för elever i årskurs 8 och 9 och för införandet av en garanti för tidiga stödinsatser i skolan. I nästan alla fall kvarstår den tidigare aviserade compensationen. Eventuella förändringar framgår av tabellerna MF1 Och MF2 under rubriken Kommunalekonomisk utjämning i detta cirkulär.

Eftersom lagförslaget att skolhuvudmännen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning vid skolorna inte bifölls av riksdagen tas den compensation på 30 miljoner kronor som kommunerna fick för detta i budgetpropositionen 2018 bort. Vad gäller compensationen för skyldigheten att bl.a. upprätta en individuell studieplan för nyanlända elever minskas denna med 12 miljoner p.g.a. en tidigare teknisk felbudgetering.

Budgetpropositionen innehåller inte den utökning av utbildningsplatser i den statligt finansierade regionalt yrkesinriktade vuxenutbildningen (regionalt yrkesvux) som tidigare aviserats. Det innebär att anslaget inte utökas med 125 miljoner kronor utan ligger kvar på samma nivå som 2018.

Frågor om förskola, grundskola och gymnasieskola kan ställas till Eva-Lena Arefäll, tfn 08-452 79 45, frågor om vuxenutbildning till Kristina Cunningham, tfn 08-452 79 14, båda på avdelningen för utbildning och arbetsmarknad. Frågor om förskola, grundskola och gymnasieskolan kan även ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kultur- och fritidsområdet

Bidrag till allmän kulturverksamhet

Med anledning av principerna för övergångsbudgeten tillförs medel även 2019 för kulturverksamhet i vissa bostadsområden och den aviserade minskningen av anslaget om 40 miljoner kronor uteblir.

Anslaget för regional kulturverksamhet föreslås ökas med strax under 1 procent till 1 501 miljoner kronor med anledning av pris och löneomräkningen.

I övrigt inga förändringar när det gäller t.ex. Stärkta bibliotek och kulturskolan, utan här kvarstår budget för 2018.

Bidrag till folkbildningen

Det avsattes medel 2017 och 2018 för totalt 8 000 nya platser på folkhögskolorna. De statliga medlen som avsattes innebär inte full finansiering, utan kräver medfinansiering av regioner och landsting (landsting och regioner bidrar i dag till folkhögskolornas finansiering med ungefär en tredjedel). Platserna kvarstår för 2019 och innebär en belastning på regionernas och landstingens budgetar.

Frågor om kultur och fritidsområdet kan besvaras av Louise Andersson, tfn 08-452 74 22 och Nils-Olof Zethrin, tfn 08-452 79 96, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Individ- och familjeomsorg

Bemanning inom barn- och ungdomsvården

Den tidsbegränsade satsning inom den sociala barn- och ungdomsvården och satsningen på sommarlovsstöd pågår till 2020 men fasas successivt ut vilket innebär att anslaget om bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. minskar med 450 miljoner kronor mellan 2019 och 2020.

Regeringen har för perioden 2016–2020 avsatt medel för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Medelstillelningen omfattar sammanlagt 360 miljoner kronor per år under perioden 2017–2019, samt 150 miljoner avseende 2020 att fördelas av Socialstyrelsen i syfte att stärka bemanningen. Medlen syftar till att stärka både verksamheten och förutsättningarna för de flickor och pojkar som befinner sig i den sociala barn och ungdomsvården.

Behovet för Statens institutionsstyrelse att erbjuda platser enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall beräknas öka jämfört med 2018, och med oförändrad anslagsnivå kan nödvändig verksamhet inte upprätthållas. Anslaget ökas därför med 40 miljoner kronor från och med 2019.

Frågor om barn- och ungdomsvården kan ställas till Elisabeth Melin tfn 08-452 76 04, avdelningen för vård och omsorg.

Akut hemlöshet får tillfälliga bidrag

Satsningen på 25 miljoner per år under perioden 2018–2020 för att stärka kommunernas arbete med akut hemlöshet fortsätter. Fördelas enligt en fördelningsnyckel och riktas framför allt till kommuner med många hemlösa.

Frågor om hemlöshet kan ställas till Niklas Eriksson, tfn 08-452 77 73, avdelningen för vård och omsorg.

Jämställdhet och kvinnofrid

I budgeten för 2019 görs inga nya satsningar inom kvinnofridsområdet, och de som pågår kommer att fortlöpa på nivån för 2018 års anslag. En tidigare beräknad förstärkning med 100 miljoner kronor av en tillfällig satsning inom ramen för den nationella strategin för att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor genomförs inte. Tidigare beräknad nedtrappning med 43 miljoner kronor av en tillfällig förstärkning av åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck genomförs inte heller.

Vad gäller regeringens överenskommelse med SKL om förstärkt arbete för jämställdhet och kvinnofrid 2018–2020 gäller fortsatt 2018 års anslag om 20 miljoner kronor per år, varav 15 miljoner till förstärkt kvinnofridsarbete.

Det är i dagsläget oklart hur det blir med den utökning som anslogs inom kvinnofridsområdet till det våldsförebyggande arbetet med fokus förskola och skola.

Frågor om kvinnofrid kan besvaras av Frida Olgun, tfn 08-452 78 81, och om Jämställdhet kan besvaras av Anna Ulveson, 08-452 74 67, avdelningen för vård och omsorg.

Asylmottagande och nyanländas etablering

I samband med budgetpropositionen för 2018 tillfördes kommunerna medel för den s.k. **utbildningsplikten**. Medlen avser merkostnad som kan uppstå av att anpassa och utöka vuxenutbildningen för nyanlända som har kort utbildning och som därför inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i etableringsprogrammet. I enlighet med detta tillförs kommunerna 467 miljoner kronor 2019. Det kan jämföras med 301 miljoner som tillfördes kommunerna 2018. Ökningen är en konsekvens av större volymer och var aviserad i BP18 Under 2018 har medlen betalats ut genom en höjning av schablonersättningen enligt 10 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Regeringen har inte aviserat om och hur schablonersättningen kommer att förändras inför 2019.

Frågor om asyl och nyanlända kan ställas till Karin Perols, tfn 08-452 76 82, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Ensamkommande barn

Tillfälligt stöd till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl.

Det tillfälliga statsbidraget till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl. skulle utgått 2019 men kvarstår enligt denna proposition. Ett liknande bidrag har betalats ut med 390 miljoner kronor 2017 och 395 miljoner 2018. 195 miljoner var budgeten för 2018, varför denna nu fortlöper 2019 (200 miljoner ytterligare sköts till i vårändringsbudgeten 2018). Förslaget innebär att inga fortsatta bidrag beräknas för 2020–2021.

Kunskapscentrum

Socialstyrelsens Kunskapscentrum för ensamkommande barn tilldelas 10 miljoner kronor. Anslaget ökades 2017 och 2018 med 10 miljoner per år för att etablera ett kunskapscentrum om ensamkommande barn och unga vid Socialstyrelsen. I budgetpropositionen för 2017 aviserades att Socialstyrelsen skulle tilldelas 5 miljoner för detta ändamål 2019. De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att tidigare beräknad minskning uteblir och Socialstyrelsen tilldelas även 2019 10 miljoner. För 2020 beräknas 5 miljoner för samma ändamål

Frågor om ensamkommande barn kan besvaras av Ove Ledin, tfn 08-452 77 66, avdelningen för vård och omsorg.

Äldreomsorg

Statsbidrag till bemanning inom äldreomsorg, 2 000 miljoner kronor skulle utgått 2019 men, kvarstår enligt denna proposition.

Det är mycket tveksamt om medlen finns kvar efter riksdagsbehandling och/eller ny regerings ändringsbudget.

Frågor om äldreomsorg kan ställas till Greger Bengtsson, tfn 08-452 75 19, avdelningen för vård och omsorg.

Funktionshinderområdet

Uppräkningen av schablonbeloppet för den statliga personliga assistansen föreslås vara densamma som för 2018, dvs. 1,5 procent. Schablonbeloppet för assistansersättning blir då 299 kronor och 80 öre per timme för 2019, en höjning med 4 kronor och 40 öre.

Frågor om funktionshinderområdet kan ställas till Ulrika Lifvakt, tfn 08-452 74 54, avdelningen för vård och omsorg eller till Peter Sjöquist, tfn 08-452 77 44, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regionala tillväxtåtgärder

Den långsiktiga satsningen på socioekonomiskt eftersatta kommuner flyttas från utgiftsområde 19 och anslaget 1.1 till utgiftsområden 13 och anslag 4.3.

Den för 2019 aviserade stegringen av medel för ändamålet om 1 000 miljoner kronor (en ökning från 500 miljoner till 1 500 miljoner) uteblir, med konsekvenser gällande planering och genomförande för de utpekade kommunerna.

Frågor om regional tillväxt kan ställas till Gustaf Rehnström, tfn 08-452 75 71, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Kollektivtrafik

Bidrag till avgiftsfri kollektivtrafik för skolungdomar på 350 miljoner finns med även för 2019.

Frågor om avgiftsfri kollektivtrafik kan ställas till Sara Rhudin, tfn 08-452 75 44, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Stöd till flygplatser

Det kompensationsstöd till icke-statliga flygplatser som infördes i samband med flygskatten finns inte med för år 2019. I budgetförslaget konstateras att de principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att den tidigare beräknade ökningen 2019 till Trafikverket för att säkerställa att flygskatten inte innebär ökade driftunderskott vid icke-statliga flygplatser i Norrland uteblir.

Frågor om stöd till flygplatser kan ställas till Ulrika Appelberg, tfn 08-4527142, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Infrastruktur, fastigheter och krisberedskap

Oförändrade stöd till kommuner för följande anslag:

- Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande, den s.k. byggbonusen 1 300 miljoner kronor.
- Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande, söks av byggherren 3 200 miljoner kronor.
- Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer 1 000 miljoner kronor.
- Statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer 400 miljoner kronor (oförändrat).
- Innovativt och hållbart byggande 75 miljoner kronor.
- Stadsmiljöavtal 1 000 miljoner kronor.

Frågor om bostäder kan ställas till Jan-Ove Östbrink, tfn 08-452 7105, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö, energi och livsmedel

De budgetposter som främst berör kommuner och regioner under utgiftsområdena miljö och energi kvarstår eller ökar något. Det gäller sanering och återställning av förorenade områden (965 miljoner kronor), klimatanpassning (171 miljoner), klimatinve-

steringar (1590 miljoner), elbusspremie (100 miljoner), investeringsstöd för gröna städer (100 miljoner) samt lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning (90 miljoner). Det möjliggör för kommuner, landsting och regioner att fortsatt söka aviserade bidrag inom dessa områden.

För avfall hänvisas till ambitionshöjningar kopplade till EU:s direktiv om avfall, förpackningar och förpackningsavfall och deponier. För enskilda avlopp finns förslag till intensifierat arbete utifrån genomförda utredningar, vilket berör kommunerna.

Livsmedelsområdet får också i princip oförändrade anslag. Ett antal uppdrag inom ramen för livsmedelsstrategin med beröring på kommuner och landsting fortlöper under 2019, däribland kompetenshöjande åtgärder i livsmedelskontrollen, Nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg, uppdrag om att förbättra kompetensen kring upphandling av måltidstjänster samt insatser för livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå.

Frågor om miljö och energi kan ställas till Kerstin Blom Bokliden, tfn 08-452 78 60, och Andreas Hagnell, tfn 08-452 78 66. Frågor om livsmedel kan ställas till Michael Öhlund, tfn 08-452 79 63, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Målet med arbetslivspolitikerna är en lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred. En oro för en försvagad global tillväxt har medfört ökad turbulens på många av världens börser, och trots stor brist på arbetskraft är löneutvecklingen fortsatt dämpad.

Om hänsyn tas till olika skillnader i yrke, ålder, sektor, utbildning och arbetstid är kvinnors lön i genomsnitt 95,7 procent av mäns (löneskillnaden har minskat med 2,5 procentenheter mellan 2005–2017). Viktiga förklaringar till minskningen är att arbetsmarknaden har blivit mindre könsuppdelad, att andelen välutbildade kvinnor ökar och att fler kvinnor blir chefer. Den största oförklarade löneskillnaden, 6,5 procent, återfinns bland tjänstemän i privat sektor.

Enligt de preliminära utfallen från konjunkturlönestatistiken uppgick löneutvecklingen 2017 till 2,3 procent. Medlingsinstitutet beräknar de avtalsmässiga löneökningarna för 2017 till 2,15 procent.

Reallönerna har sammanlagt ökat med 65 procent mellan 1995 och 2017. En dämpad produktivitetstillväxt och måttliga löneförväntningar bland arbetsmarknadens parter indikerar att de årliga löneökningarna 2018 och 2019, givet konjunkturläget, kommer att vara lägre jämfört med bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen. Prognosen för periodens timlöneutvecklingen ligger på 2,6 procent (2018), 3,0 procent (2019), 3,2 procent (2020) och 3,3 procent (2021).

Statsbidraget för satsningen på lärlarlöner kvarstår i övergångsregeringens budgetproposition.

Frågor om lönebildning besvaras av Pia Murphy, tfn 08-452 79 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Arbetslivspolitik

Regeringen avsätter totalt 25 miljoner kronor för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Inrättande av Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Myndigheten för arbetsmiljökunskap inrättades från 1 juni 2018 i Gävle. Regeringen avsätter 33 miljoner för denna myndighetens fortsatta verksamhet 2019.

Frågor om Arbetsmiljö besvaras av Ned Carter, tfn 08-452 76 23, och Gunnar Sundqvist tfn 08-452 71 08, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Läraryrket och lärarutbildning

Utbyggnaden av förskolläro- och lärarutbildningar uteblir

De tidigare beräknade tillskotten för fortsatt utbyggnad av förskolläro- och lärarutbildningar uteblir. Det medför att den ökning av antalet helårsstudenter respektive nybörjare som har angivits tidigare inte längre gäller. Även utbyggnaden av satsningen på sommarkurser och kulturskoleklivet uteblir.

Frågor om Läraryrket och lärarutbildningen besvaras av Kalle Berg tfn 08-452 73 67, och Bodil Båvner, tfn 08-452 77 68, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Högre utbildning och universitetsforskning

De tidigare beräknade tillskotten till universitet och högskolor för fortsatt utbyggnad av vissa utbildningar uteblir. De utbyggnader som berörs är läkarutbildningar, samhällsbyggnadsutbildningar och ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

De tidigare beräknade tillskotten för fortsatt utbyggnad av förskolläro- och lärarutbildningar uteblir. Det medför att den ökning av antalet helårsstudenter respektive nybörjare som har angivits tidigare inte längre gäller. Även utbyggnaden av satsningen på sommarkurser och kulturskoleklivet uteblir.

Frågor om Högre utbildning och universitetsforskning besvaras av Anna-Clara Olsson, tfn 08-452 76 47, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Jonathan Fransson